

שאל סרחיו חיימוביץ' Saúl Sergio Haimovich – נעצר (30) ושחרר

אזרחות בעת המעצר : ארגנטינית – מס' זהות 7.340.016.

שם האב : מאוריסיו חיימוביץ'.

שם האם : רחל לאה אלטשילר חיימוביץ'.

תיאור המקרה (מתוך עדותו והשלמות מתוך מסמכים נלווים):

במרס 1977 ביקש לחדש דרכון בעיר רוסריו כי התכוון לנסוע לבריטניה. ביוני 1977 הלך לברר על הסיבה לאי מתן הדרכון ואז נעצר ללא שום הסבר. היה עצור 49 יום ללא שום הסבר. לא נגעו בו ואף לא חקרו אותו. היה חתום על הצו Teniente Coronel Alejandro Morelli ראש מפקדת העל של הביטחון הפדרלי Superintendencia Federal de Seguridad Nacional. שוחרר ב-8.8.1977 אך הוחתם ששוחרר 9 וחצי שעות לאחר מעצרו. מכיוון שפחד לסור למשטרה לקחת את הדרכון נסע לאורוגוואי ושם הסדיר את עלייתו ארצה ביום 12.12.77.

אנשים הקשורים למקרה:

המפקח מונקו (Comisario Mónaco), מפקד התחנה של המשטרה הפדרלית ברוסריו ביוני 1977. סגן אלוף אלחנדרו מורלי (Teniente Coronel Alejandro Morelli) היה חתום על הצו. הוא היה ראש מפקדת העל של הביטחון הפדרלי.

עדויות על הילקחו של סרחיו חיימוביץ' למעצר:

זו הפעם הראשונה שהוא מעיד על מעצרו בפני גורם כלשהו. אחי יכול להיות עד לכך שעצרו אותי. יש לי בארץ שכנה שביקרה אותי בכלא וגם יכולה להעיד על כך.

תיק מארכיון משרד החוץ – תקציר:

אין.

עדות שנמסרה על ידי שאל סרחיו חיימוביץ' בירושלים ביום 7.5.2001

תאריך העלייה לארץ - 12.12.77. הסיפור התחיל במרס 77, כשפניתי לחדש את הדרכון ברוסריו בתחנת משטרה הפדרלית. אחרי זמן מה, כשלא החזירו לי אותו, שאלתי מה קורה ואמרו שלא יודעים. לא נתנו לי אותו. רציתי לנסוע ללמוד באנגליה, וכשלושה חודשים ניסיתי לברר עד שבתאריך 21.6.77 ניגשתי לסניף המשטרה הפדרלית ברוסריו, עם אבי, ומפקד המשטרה, המפקח מונקו, אמר שאני עצור כי הגיעה פקודה. 49 יום 9.51 שעות, עד ה-8.8.77 הייתי עצור. לא עינו אותי ולא חקרו אותי. לא ידעתי למה אני שם - לא אמרו לי. לאחר בערך 10 ימים, המפקח מונקו ניגש ושאל האם אני יודע למה אני שם. אמרתי: אולי 50 אחוז כי אני פסיכולוג ו-50 אחוז כי אני יהודי? הוא לא ידע. סגן אלוף אלחנדרו מורלי נתן את הפקודה. הוא היה ראש מפקדת העל של הביטחון הפדרלי. בשבילי זה היה נורא. זה הרס לי את החיים. הרס קריירה מוצלחת והייתי צריך להתחיל מחדש את הכל בארץ. זאת היתה תחנת משטרה עם שני תאים קטנים ותא אחד גדול. בהתחלה הייתי בתא קטן ואחרי 10 - 15 יום העבירו אותי לתא קטן אחר, מאד קטן - לא יכולתי לשכב לכל אורך גופי. חלקתי אותי עם פושע. אח"כ העבירו אותי לתא גדול, אותו חלקתי עם כמה פושעים. נתנו להוריי לבקר אותי. לא עינו אותי, חוץ מהסבל הנפשי לא היה כלום. לא הייתי עצור מטעם המשטרה אלא מטעם משרד הפנים - "Superintendencia". בחצי שעה האחרונה במעצר אמרו לי כי בדקו אותי ואין כנגדי דבר ולכן משחררים אותי. חיכיתי לדרכון. לאחר חודשיים שלא קיבלתי נסעתי למונטבידיאו לקבל אישור עלייה לארץ. פעם אחת התקשרו להוריי כדי להגיד לי להגיע לקחת את הדרכון וכשהורי הציעו להגיע בעצמם הם אמרו שעלי לבוא אישית. מהפחד שיעצרו אותי לא הלכתי. הייתי פעיל באיחוד הבונים - תנועה לנוער, ואח"כ בחטיבת הבונים - תנועת סטודנטים. אני נותן עדות כדי שזה ירשם. תמיד פחדתי לתת עדות כי אחי נשאר בארגנטינה. לא רציתי שיעשו לו בעיות. הפעם ביקשתי וקיבלתי ממנו רשות. אחרי שנעצרתי אבי קיבל התקף לב ולאחר זמן מה נפטר.

כמן כן, אני נותן עדות כיוון שאני רוצה מסמך רשמי מממשלת ארגנטינה, המסביר מדוע נעצרתי ושיתנצלו.

מעולם לא ניסיתי לברר מדוע נעצרתי. מעולם לא הובאתי בפני שופט. לא ידוע לי על חברים שנעצרו לא מהתנועות ולא בכלל.

ביום השחרור, ב- 8.8.77 חתמתי על תיק ורוד בו נאמר כי שוחררתי ביום המעצר, 9.5 שעות לאחר רגע המעצר.

לא היו ביטויים אנטישמיים.

לקח לי 24 שנים לדבר על זה כיון שפחדתי. בימים הראשונים בכלא פחדתי שייקחו אותי למקום אחר ויהרגו אותי. למשפחתי ולי היו הרבה חברים שיצרו קשר עם אנשים רבים ונראה שהגיעה למפקד הוראה שיתנהגו אלי יפה. 10 ימים לפני השחרור אבי דיבר עם יושבי הראש של הארגון המקצועי של עובדי המתכת כדי שיתערבו. הם דיברו עם מי שצריך, אמרו להם שאם לא ימצאו נגדי שום דבר תוך 10 ימים ישחררו אותי. בגלל ההתערבות שלהם לאופולדו גלטיירי – ראש הצבא - דאג לשחרורי.

הורי לא הגישו הביאס קורפוס לאור התייעצות עם עו"ד פלילי.

אם היו מגישים הייתי נשאר עוד הרבה זמן.

זה שלא עשינו רעש אלא פעלנו דרך פרוטקציות זה נתן את התוצאות שלא התעללו בי.

עד שלא הגיע המפקח מונקו חשבתי שיהרגו אותי כי ידעתי שהמון אנשים נעלמים. כולם ידעו. יהודים יותר ידעו כי היו ערניים ומעורבים יותר.

ש: אתה החיימוביץ' השלישי שנותן כאן עדות – יש קשר משפחתי? אולי יש להם משהו נגד השם הזה?

ת: אולי יש קרבה בינינו. זה עלה לאחרונה, אחרי הקמת הועדה.

הערת הוועדה: אנחנו חייבים לבדוק את האמת - למשל שנעצרת והייתי צריך לחתום ששוחררת באותו היום. זה נגד כל כללי הצדק. האם הדאגה לגבי שלטון החוק הטרידה אותך גם לאחר המשטר הצבאי?

חיימוביץ': גם היום אני דואג - בארגנטינה לא השתנה כלום, אנשי הצבא עדין שולטים, הכל יכול לחזור למה שהיה.

מעולם לא חשבתי שאני תמים אך הופתעתי מאד כשנעצרתי. שאלתי את עצמי: על מה? הרי לא הייתי פעיל בתנועות, הייתי פסיכואנליטיקן מקצועי ועבדתי במקצוע שלי.

במהלך זמן המעצר לא הייתי בקשר עם הממונים רק עם המפקח מונקו - באותה הפעם שהזכרתי, דיברתי אתו. אסור לדבר שם לכן לא שאלתי דבר.

פעם שיחקנו בחצר הכלא וכמה כלואים שחקו כליאה למטרה עם רובה אוויר. כיוונתי וקלעתי למכסה קוקה קולה וקצין אחד אמר לי: "בוא נסה שוב, נראה שהיית בגרילה הטרוצקיסטית..."

מאד מפחיד.

ידענו שפעולה שקטה הוא הדבר הנכון כי שמענו שמי שהיה עצור והוגש למענו הביאס קורפוס היה נשאר בכלא שנים רבות.

ש: הבנו שהיה יתרון בלהיות אסיר מוכר, לא?

ת: אילו שהיה נגדם משהו, פעילים, אשר היו בסכנה שיהרגו אותם – להם היה כדאי שיכירו בהם. אחי יכול להיות עד לכך שעצרו אותי.

יש לי בארץ שכנה שביקרה אותי בכלא וגם יכולה להעיד על כך.

ש: יכול להיות שנעצרת כתוצאה מהלשנה? עלה בדעתך?

ת: כל דבר עלה בדעתי. אך לא היה על מה להלשין עליי. אך הכל אפשרי בארגנטינה, למרות שאין לי מושג על מישהו שיכול היה להלשין עליי.

הערות ושאלות הועדה: יש כאן מקרה שמלמד על התחום האפור בין החופש לבין התופת. אולי נוכל ללמוד על איך הטרור עבד. למשל הביאס קורפוס אצלך יכל לפגוע למרות שבמקרים אחרים הציל חיים. זה מן הגיון פנימי. איך למשל ארגון עובדי המתכת יכל להפעיל פרוטקציות בשלטון? באותה תקופה גם הייתה פגיעה במקצוע הפסיכולוגיה, לא?

ת: אנשים מהעיר שלי שלמדו בפקולטה לפילוסופיה, שם למדנו פסיכולוגיה, נעלמו. גם מפסיכולוגיה נעלמו. לאנשים רבים היה פחד מזה שאנשים נעלמים מהמקצוע. היה דיכוי ופחד.

בלילות מסוימים היו יריות בלי הפסקה. אין הגיון. זהו הגיון של משטר שרוצה ליצור פאניקה. אין לי מושג ולא חשבתי על זה.

לא יודע איך איגודים מקצועיים התקשרו לממשל ולצבא. אני מניח שהם לא יכלו לעלות למעלה בלי לעזור למשטר - היה קשר הדדי - אחד עזר לשני. אך אין לי מושג ממש אלא רק מידע עממי.

ש: פנית לאיגוד מקצועי? לעו"ד? למסגרת קהילתית יהודית? לשגרירות ישראל?
ת: כן. ולא הייתה לכך שום תוצאה וזה חורה לי מאוד כי אבי היה מאד פעיל בארגון יהודי בכפר בו נולדתי וגם בעיר הוא היה פעיל. אני כל הזמן, מגיל 15, באיחוד הבונים ובחטיבת הבונים. הורי פנו לדאיה ולשגרירות ישראל ולא עזרו לי.
כשהגעתי לארץ, היה איתי באולפן מישהו שהיה פעיל פוליטי בארגונים כגון הדאיה והאמיא, ואת הבן שלו הוא כן הוציא.
אינני יודע עם מי בדיוק אבי דיבר בדאיה. אני חושב שגם עם האמיא דיבר.
היו ידידים גויים שעזרו לי. למשל - ידידה שאחיה היה אלוף משנה, מפקד המודיעין בעיר שלי, והוא כנראה דאג שלא יפגעו בי בכלא. הוא לא יכל לדאוג שישחררו אותי.
אני יודע שהארגונים היהודים לא פעלו - גם לאור התוצאות וגם לפי הרגשתי.

כשהגעתי ארצה ביקשתי דרכון ולקח כמעט שנה עד שמשרד הפנים עזר לי.
מאיר שחם, שהיה השגריר באורוגוואי והכרתי אותו, ניסה לעזור לי והממונה על הדרכונים, אדון לוי, אמר שאי אפשר ורק אחרי שלוש שנים אפשר לקבל דרכון. וכל זאת למרות שאחרי 6 חודשים מיום עלייתי התגייסתי לצה"ל ועשיתי טירונות. אמרו לי שארגנטינה איננה ארץ מצוקה ואין אפשרות לפעול בניגוד לחוק. זה מאד הרגיז אותי. אך המדינה מעל לכל.